

הָדָא הוּא דְכִתִּיב, יֵשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט.
יֵשׁ מִי שֶׁדֵּן אֶת הַדִּין לְאַמִּיתוֹ, וּמִקְבֵּל שְׂכָר
עָלָיו מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְיֵשׁ מִי שֶׁדֵּן
דִּין אֱמֶת לְאַמִּיתוֹ, וְנִתְפֵּשׁ. כְּגוֹן דִּינֵין שְׁמִדְקָדֵק
דְּקִדּוּקִים לְזִכּוֹת לְרָשָׁע, דִּתְנָנָא, בֵּית דִּין מִפִּין
וְעוֹנָשִׁין שְׁלֹא מִן הַתּוֹרָה, כְּדִי לַעֲשׂוֹת סִיג
לְתוֹרָה. אוּ מִפְּנֵי שֶׁהִזְמֵן גּוֹרֵם, וְהַדִּינֵין מְסַלֵּק
עֲצָמוֹ מִן הַדִּין, וּמְלַהֲעֲנִישׁוֹ, וּמִדְּקָדֵק בְּעֲנִין
הַדִּין, לְמִצּוֹא פֶתַח לְזִכּוֹת אוֹתוֹ מִן הַדִּין מִמֶּשׁ,
וְהוּא דִּין אֱמֶת, אֲפִילוֹ הִכִּי כִּשְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא דֵּן אֶת הָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַדִּינֵין נִתְפָּס עָלָיו,
וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קוֹדֵם זְמָנוֹ. וְאִם לֹא,
עָלָיו הַכֶּתוּב אוֹמֵר, (איוב יח יט) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נִכְד
בְּעָמּוֹ. כִּשְׁעֲצָמוֹ אֵינוֹ נִתְפָּס, נִתְפָּס זָרְעוֹ.

יֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ (דף צה ע"א) דֵּן אֶת הַדִּין לְאַמִּיתוֹ,
וּמִקְבֵּל עָלָיו שְׂכָר. כְּגוֹן אֲבֵא, שְׂרָאָה אֶחָד
מִחֲבֵק לְאַשְׁתֵּי אִישׁ, וּמִנְשָׁקָה, אֲפִיק לֹון
לְקוֹלְפִין, וְקָטִיל לֹון. לֹאוּ דְבַנֵּי הַרִיגָה נִינְהוּ,
אֲלֹא לַעֲשׂוֹת סִיג לְתוֹרָה, דְּלֹא יִימְרוּן, דִּינָא
אֲפִיק לֹון מִדִּין תּוֹרָה, דְּלֹא מִתְחַיִּיבֵי קָטוֹל,
אֲלֹא וְעָשׂוֹ סִיג לְתוֹרָה. וְדִינָא דְּלֹא עֶבֶד
סִיג לְתוֹרָה, לִית לִיהָ סִיג בְּעִלְמָא דִּין, שֶׁל
נִין וְנִכְד וְיִהְיֶה עֲצוּר וְעֲזוּב. וּבְעוֹלָם הַבָּא
מְעַבְרִין מִמֶּנּוּ אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵם
סִיג לְאָדָם לְעוֹלָם הַבָּא. כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי
נוֹרִי, עָשׂוֹ סִיג לְתוֹרָה, בְּגִין דְּתוֹרָכוֹן חַיִּים
בְּהָאֵי עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ, בְּכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ, צָדִיק
גָּדוֹל הוּא בְּדוֹרוֹ, שְׂיֻכָּל לַעֲמֹד עַל
עֲצָמוֹ, וְעַל אֲחֵרִים. כְּעֲנִין זֶה לְגִנְאִי, (בראשית כה
כז) אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ שָׂדֶה, רָשָׁע בְּרָשָׁעוֹ
קָטִיל, וּמִקְפָּח בְּנֵי נָשָׂא וְלֹא דְחִיל.

מִלְמַעְלָה, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם
קוֹדֵם זְמָנוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (משלי יג) יֵשׁ
נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט.

יֵשׁ מִי שֶׁדֵּן אֶת הַדִּין לְאַמִּיתוֹ,
וּמִקְבֵּל שְׂכָר עָלָיו מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְיֵשׁ מִי שֶׁדֵּן דִּין אֱמֶת
לְאַמִּיתוֹ וְנִתְפֵּשׁ, כְּגוֹן דִּין
שְׁמִדְקָדֵק דְּקִדּוּקִים לְזִכּוֹת לְרָשָׁע.
שְׁלִמְדָנוּ, בֵּית דִּין מִפִּין וְעוֹנָשִׁין
שְׁלֹא מִן הַתּוֹרָה, כְּדִי לַעֲשׂוֹת סִג
לְתוֹרָה, אוּ מִפְּנֵי שֶׁהִזְמֵן גּוֹרֵם,
וְהַדִּינֵין מְסַלֵּק עֲצָמוֹ מִן הַדִּין
וּמְלַהֲעֲנִישׁוֹ, וּמִדְּקָדֵק בְּעֲנִין הַדִּין
לְמִצּוֹא פֶתַח לְזִכּוֹת אוֹתוֹ מִן הַדִּין
מִמֶּשׁ, וְהוּא דִּין אֱמֶת. אֲפִילוֹ כִּךְ,
כִּשְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּן אֶת
הָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַדִּינֵין נִתְפָּס עָלָיו,
וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קוֹדֵם זְמָנוֹ.
וְאִם לֹא, עָלָיו הַכֶּתוּב אוֹמֵר (איוב
יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נִכְד בְּעָמּוֹ.
כִּשְׁעֲצָמוֹ אֵינוֹ נִתְפָּס - נִתְפָּס זָרְעוֹ.
יֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ דֵּן אֶת הַדִּין לְאַמִּיתוֹ,
וּמִקְבֵּל עָלָיו שְׂכָר. כְּגוֹן אֲבֵא,
שְׂרָאָה אֶחָד מִחֲבֵק לְאַשְׁתֵּי אִישׁ
וּמִנְשָׁקָה, הוֹצִיא אוֹתָם מִלְקוֹת,
וְהִרְגֵם. לֹא שֶׁהֵם בְּנֵי הַרִיגָה, אֲלֹא
לַעֲשׂוֹת סִג לְתוֹרָה, שֶׁלֹא יֵאמְרוּ,
הַדִּין הוֹצִיאָם מִדִּין תּוֹרָה, שֶׁלֹא
מִחַיִּיבִים הֵרֵג, אֲלֹא וְעָשׂוֹ סִג
לְתוֹרָה. וְהַדִּין שֶׁלֹא עוֹשֶׂה סִג
לְתוֹרָה, אֵין לוֹ סִג בְּעוֹלָם הַזֶּה,
שֶׁל נִין וְנִכְד וְיִהְיֶה עֲצוּר וְעֲזוּב.
וּבְעוֹלָם הַבָּא מְעַבְרִים מִמֶּנּוּ
אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵם סִג
לְאָדָם לְעוֹלָם הַבָּא. כִּמוֹ זֶה
שֶׁאָמַר רַבִּי נוֹרִי, עָשׂוֹ סִג לְתוֹרָה
כְּדִי שְׁתַּאֲרִיכוּ יָמִים בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ - בְּכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר
אִישׁ, צָדִיק גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ הוּא,
שְׂיֻכָּל לַעֲמֹד עַל עֲצָמוֹ וְעַל
אֲחֵרִים. כְּעֲנִין זֶה לְגִנְאִי - אִישׁ
יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ שָׂדֶה, רָשָׁע בְּרָשָׁעוֹ
הוֹרֵג, וּמִקְפָּח בְּנֵי אָדָם וְלֹא פוֹחַד.

אֵלִימֶלֶךְ גָּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְרֵאיוֹי לַעֲמֹד עַל
עַצְמוֹ, וְעַל אַחֲרִים. פִּיּוֹן שְׂרָאָה
הָרַעַב, מִיד בָּרַח. לְפִיכָךְ נֶעֱנַשׁ. מִבֵּית לָחֶם
יְהוּדָה, מִמָּקוֹם סְנֵה־דָרִי גְדוֹלָה, מִנְּבִיעֵי
דְּאוּרֵייתָא דְתַמָּן. כָּמָה דָּאֵת אָמֵר, (ש"ב כג טו) מִי
יִשְׁקֹנִי מִיָּם מִבּוֹר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר.

וְדָא עָקֵר רַגְלוֹי מִנְּבִיעֵי דְאוּרֵייתָא דְבֵית לָחֶם
יְהוּדָה, לַגּוֹר בְּשָׂדֵי מוֹאָב, וּבְגִין כָּךְ
אֲתַעֲנָשׁוּ. וְאַנְתָּ רַבִּי, גְּלִית גִּרְמָךְ בְּאַתֵּר דְּנִבְעִין
חֲבֵרִיָּא מִבּוּעֵי דְאוּרֵייתָא הָכָא. אָמֵר, בְּרִיךְ
רַחֲמָנָא דְשִׁדְרָנִי הָכָא, לְמִשְׁמַע מִיִּלָּךְ.

רַבִּי בּוֹן, הָיָה אָזִיל יוֹמָא חַד בְּאוּרִיחָא, פָּגַע
בֵּיהּ חַד יְנוּקָא. אָמֵר לֵיהּ, רַבִּי, תִּבְעִי
דְּאֵיחָךְ עִמָּךְ בְּאוּרִיחָךְ, וְאַשְׁמֵשׁ קִמָּךְ בְּהֵאֵי
אוּרִיחָא. אָמֵר לֵיהּ, זִיל. אָזִל אֲבַתְרִיָּה.

עַד דְּהָוָה אָזִיל, פָּגַעוּ בֵּיהּ, ר' חֲזִיָּא וְרַבִּי אַבָּא
וְרַבִּי יוֹדָא וְר' יוֹסִי, אָמְרוּ לֵיהּ, אַתָּ
בְּלַחֲוֹדָךְ, וְלִית מֵאֵן דְּטַעִין בְּתַרְךָ. אָמֵר לוֹן,
חַד יְנוּקָא הָכָא דְאָזִיל אֲבַתְרִיָּא. אָמֵר רַבִּי חֲזִיָּא,
כְּדָאי הָיִית לַחֹב בְּעַצְמָךְ, דְּלִית עִמָּךְ עִם מֵאֵן
דְּתַשְׁתַּעִי בְּמִילֵי דְאוּרֵייתָא. יְתָבוּ בְּחֻקְלָא תַּחֲתוֹת
אֵילָן חַד.

פְּתַח ר' חֲזִיָּא וְאָמֵר, (משלי ד יח) וְאַרְחַ צְדִיקִים
כְּאוֹר נֶגְהַ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם.
הַהוּלֵךְ בְּדֶרֶךְ צְרִיף לְהִיּוֹת עִמּוֹ, מִי שִׁידְבֵּר
עִמּוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה. וְכָךְ דִּרְכָן שֶׁל צְדִיקִים,
הוֹלֵךְ וְאוֹר, הוֹלֵךְ, וְעִמּוֹ דְּבִרֵי תוֹרָה. דְּכַתִּיב,
(שם ו כג) וְתוֹרָה אוֹר. עַד נִכּוֹ"ן הַיּוֹם, עַד
שֶׁתִּשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ הַשְׂכִּינָה, וְלֹא תִזְוֹן מִמֶּנּוּ.
דְּתַנִּינָן, בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ דְּבִרֵי תוֹרָה, שְׂכִינָה
שָׁם. שְׁנַאֲמֵר, (שם כ כד) בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר
אֶת שְׁמִי וְכו'.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמֵר, (משלי ג ח) רַפְּאוֹת תִּהְיֶה

אֵלִימֶלֶךְ גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ רֵאיוֹי לַעֲמֹד
עַל עַצְמוֹ וְעַל אַחֲרִים. פִּיּוֹן שְׂרָאָה
הָרַעַב, מִיד בָּרַח. לְפִיכָךְ נֶעֱנַשׁ.
מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה - מִמָּקוֹם
סְנֵה־דָרִין גְּדוֹלָה, מִהַנְּבִיעָה שֶׁל
הַתּוֹרָה שָׁשָׁם, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר
(שמואל-ב כג) מִי יִשְׁקֹנִי מִיָּם מִבּוֹר
בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר.

וְזוֹה עָקֵר רַגְלוֹי מִנְּבִיעֵת הַתּוֹרָה
שֶׁל בֵּית לָחֶם יְהוּדָה, לַגּוֹר בְּשָׂדֵי
מוֹאָב, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶעֱנַשׁוּ. וְאַתָּה
רַבִּי, גְּלִית עִצְמָךְ בְּמָקוֹם
שְׁנוּבְעִים הַחֲבֵרִים מְעִינּוֹת שֶׁל
תּוֹרָה כָּאֵן? אָמֵר, בְּרוּךְ הַרְחֵמָן
שֶׁשְׁלַחֲנִי לְכָאֵן לְשַׁמֵּעַ אֶת דְּבָרֶיךָ.
רַבִּי בּוֹן הָיָה הוֹלֵךְ יוֹם אֶחָד
בְּדֶרֶךְ. פָּגַשׁ בּוֹ תִינוּק אֶחָד. אָמֵר
לוֹ: רַבִּי, הִתְרַצָּה שְׂאֵלְךָ עִמָּךְ
בְּדֶרֶךְ, וְאַשְׁמֵשׁ לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה?
אָמֵר לוֹ: לָךְ. הִלֵּךְ אַחֲרָיו.

עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ, פָּגַשׁוּ בּוֹ רַבִּי
חֲזִיָּא וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹדָא וְרַבִּי
יוֹסִי. אָמְרוּ לוֹ: אַתָּה לְבִדְךָ, וְאַיִן
מִי שֶׁיִּטַּעֵן אַחֲרֶיךָ? אָמֵר לָהֶם:
תִּינוּק אֶחָד כָּאֵן שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו.
אָמֵר רַבִּי חֲזִיָּא: כְּדָאי הִיִּית
שֶׁתִּתְחַיֵּב בְּנַפְשְׁךָ, שְׂאִין עִמָּךְ עִם
מִי שֶׁתִּדְבֹּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה. יִשְׁכּוּ
בְּשִׁדָּה תַּחַת אֵילָן אֶחָד.

פְּתַח רַבִּי חֲזִיָּא וְאָמֵר, (משלי ד)
וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהַ הוֹלֵךְ
וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. הַהוּלֵךְ בְּדֶרֶךְ
צְרִיף לְהִיּוֹת עִמּוֹ מִי שִׁידְבֵּר
בְּדִבְרֵי תוֹרָה. וְכֵן דִּרְכָן שֶׁל
צְדִיקִים, הוֹלֵךְ וְאוֹר, הוֹלֵךְ וְעִמּוֹ
דְּבִרֵי תוֹרָה, שֶׁפְּתוּב (שם ו) וְתוֹרָה
אוֹר. עַד נִכּוֹ"ן הַיּוֹם, עַד
שֶׁתִּשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ הַשְׂכִּינָה וְלֹא תִזְוֹן
מִמֶּנּוּ. שְׁשִׁנּוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ
דְּבִרֵי תוֹרָה, שְׂכִינָה שָׁם, שְׁנַאֲמֵר
(שמות כ) בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר
אֶת שְׁמִי וְכו'.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמֵר, (משלי ג א)
רַפְּאוֹת תִּהְיֶה לְשִׁרְךָ וְגו'. הַתּוֹרָה

היא רפואה לאדם, לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא. שאמר רבי נחמיה אמר רבי נהוראי, הרפואה לאדם בעולם הזה בכל יום - מי שקורא קריאת שמע על תקוניה.

ואמר רבי נהוראי, בקריאת שמע יש מאתים וארבעים ושמונה תבות, כמנין מאתים וארבעים ושמונה איברים של אדם. והקורא קריאת שמע בתקוניה, כל איבר ואיבר נוטל תבה אחת לעצמו, ומתרפא בו. וזה רפאות תהי לשרף ושיקוי לעצמותיה.

ביתנים הגיע אותו התינוק עיף מהדרך, וישב לפניו. שמע את הדברים הללו, קם על רגליו ואמר: והלא בקריאת שמע אין שם אלא מאתים וארבעים וחמש תבות? אמר לו רבי חייא: שב בני. ישוב. אמר: השמעת בני בזה דבר?

אמר לו: כך שמעתי מאבא, שבקריאת שמע יש מאתים וארבעים ושמונה תבות חסר שלש למנין איבריו של אדם. מה תקנתו? תקנו שהשליח צבור חוזר על שלש התבות הללו, ומיהן? ה' אלהים אמת. כדי להשלים מאתים וארבעים ושמונה תבות על הקהל, וכדי שלא יפסיק לאמת, לא פחות משלש, ולא יותר משלש.

ביתנים בא רבי יודא בנו של רבי פנחס, וישב אצלם, ואמר להם: כמה עסקתם? אמרו לו: בדברי קריאת שמע, וכך אמר התינוק הזה. אמר: ודאי שכך הוא, וכך אמר רבי יוחנן בן גורי אמר רבי יוסי בן דורמסקית משמו של רבי עקיבא, חסידים הראשונים תקנו קריאת שמע כנגד עשרת הדברות, וכנגד מנין איבריו של אדם. והרי חסרו מהם שלש?

לשרף וגו'. התורה היא רפואה לאדם, לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא. דאמר רבי נחמיה אמר רבי נהוראי, אסוותא לבר נש בהאי עלמא בכל יומא, מאן דקרי קרית שמע על תיקוניה.

ואמר רבי נהוראי, בקרית שמע יש מאתים ושמונה וארבעים תיבות, כמנין מאתים ושמונה וארבעים אברים של אדם. והקורא קרית שמע בתיקוניה, כל אבר ואבר נוטל תיבה אחת לעצמו, ומתרפא בו. ודא איהו רפאות תהי לשרף ושיקוי לעצמותיה.

אדהבי, מטא ההוא ינוקא, לאי מאורחא, ויתייב קמיהו. שמע אלין מלין, קם על רגלוהי ואמר, והלא בקריאת שמע אין שם אלא מאתים וארבעים וחמשה תיבות. אמר ליה רבי חייא, תייב בני, יתיב, אמר, בני שמעת בהאי מידי.

אמר ליה, כך שמעתי מאבא, דבקרית שמע יש מאתים ושמונה וארבעים תיבות חסר תלת, למנין איבריו של אדם. מאי תקנתיה. תקינו, דשליח ציבור חוזר שלשה תיבות אלו. ומאי נינהו. ה' אלהיכם אמת. כדי להשלים מאתים ושמונה וארבעים תיבות על הקהל. וכדי שלא יפסיק לאמת, לא פחות משלשה, ולא יותר משלשה.

אדהבי אתי רבי יודא בריה דר' פנחס, ויתיב לגבייהו, ואמר להו, במאי עסקיתו. אמרו ליה, במילי דקרית שמע, והכי אמר האי ינוקא. אמר, ודאי הכי הוא, והכי אמר ר' יוחנן בן גורי אמר רבי יוסי בן דורמסקית, משמיה דר' עקיבא, חסידים הראשונים תקנו קריאת שמע כנגד עשרת הדברות. וכנגד מנין איבריו של אדם. והא חסרו מהם שלשה.

תקנו שיהא שליח ציבור חוזר ומשלים אותם. ומאי ניהו. ה' אלהיכם אמת.

בתפלה תקנו, שלש ברכות ראשונות, ושלש ברכות אחרונות. בקריאת שמע, שלשה שמות בראשונה, ה' אלהינו ה', ושלשה שמות באחרונה, ה' אלהיכם אמת. וכל הקורא קריאת שמע כהאי גוונא, בידוע שאינו ניזוק באותו יום.

וכר האומר קריאת שמע שלא עם הצבור אינו משלים איבריו, מפני שחיסר השלשה תיבות ששליח ציבור חוזר. מאי תקנתיה. כיוון בחמשה עשר ווי"ן דאמת ויציב.

ועם כל זה היה קורא עליו אבא, (קהלת א טו) מעות לא יוכל לתקן וגו'. אותן שלשה תיבות שבקריאת שמע, ששליח ציבור חוזר אותם, לא יכול להימנות אותם לתשלום מאתים ושמנה וארבעים כשאר הציבור. אמר להווא ינוקא, אימא קראך. פתח ואמר, (שם ט יד) עיר קטנה ואנשים בה מעט.

רבי בון, טעין יומא חד, אבתרי דרבי שמעון בן יוחאי, בסליקו דחד טיגרא, ברמא דטורא, חמו חד צפורא מנדדא מגוזלא, ואתיין אחרנין, ואמרטון אגפא, ואמר האי קרא עלה, (שם כז ח) כצפור נודדת מן קנה מן איש נודד ממקומו.

עד דהו אלו, חמו חד חווא, דקטיל בר נש, ואזיל ליה. וחמו אריא, דטריף אודנא, ואכיל. אמר רבי שמעון, מאי אהני להאי חיווא, דטריף למגנא.

פתח ואמר, (איוב ט יז) אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם. אשר בשערה, דא שטן, דאורחיה בחיווא, טריף וקטיל למגנא, ולא אתהני מיניה. ישופני, כתיב הכא ישופני,

תקנו שיהיה שליח ציבור חוזר ומשלים אותן. ומה? ה' אלהיכם אמת.

בתפלה תקנו שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות. בקריאת שמע - שלשה שמות בראשונה, ה' אלהינו ה', ושלשה שמות באחרונה - ה' אלהיכם אמת. וכל הקורא קריאת שמע כמו זה, בידוע שאינו ניזוק באותו יום.

וכר האומר קריאת שמע שלא עם הצבור, אינו משלים איבריו, מפני שחסר השלש תבות ששליח ציבור חוזר. מה תקנתו? כיון בחמש עשרה ווי"ס של אמת ויציב.

ועם כל זה היה קורא עליו אבא, (קהלת א טו) מעות לא יוכל לתקן וגו'. אותן שלש תבות שבקריאת שמע ששליח ציבור חוזר אותן, לא יוכל להימנות אותם לתשלום מאתים ארבעים ושמנה כשאר הציבור. אמר לאותו התינוק, פסק פסוקך! פתח ואמר, (שם ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט.

רבי בון הטעין יום אחד אחרי רבי שמעון בן יוחאי בעלית סלע אחד, ברום ההר. ראו צפור אחת נודדת מגוזליה, ואחרים באים, ומרטו את כנפיה, ועליה אמר את הפסוק הזה, (משלי כג) כצפור נודדת מן קנה מן איש נודד ממקומו.

בעוד שהיו הולכים, ראו נחש אחד שהורג אדם והולך לו, וראו אריה שטורף און ואוכל. אמר רבי שמעון, מה תועלת לו לנחש הזה שטורף לחנם?

פתח ואמר, (איוב ט) אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם. אשר בשערה - זה השטן, שדרכו כנחש, טורף והורג לחנם ולא מועיל לו. ישופני - כתיב כאן

וּכְתִיב הַתֵּם (בראשית ג טו) הוּא יִשׁוּפֶךְ רֹאשׁ. וּבִגִּין
דְּבִשְׁעָה יִשׁוּפֶנִי, הִרְבָּה פָּצְעֵי חֲנָם, דְּאוֹרְחִיהָ
לְאַבְאָשָׁא חֲנָם, וְטָרַף טָרְפָּא לְמַגְנָא.

וְאִי תִימָא בְּלֹא רִשּׁוּת קָא עֲבִיד. וְהַכְּתִיב, (תהלים
קמח ח) רוּחַ סַעְרָה עוֹשֶׂה דְּכָרוֹ. וּכְתִיב, (קהלת

י יא) אִם יִשְׁף הַנֶּחֱשׁ בְּלֹא לַחֲשׁ. (דף צה ע"ב) חִיוִּיָּא
לֹא נִשְׁף, עַד דְּלַחֲשִׁין לִיה מְלַעִילָא. דְּאָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֵית דְּלַחֲשִׁין לִיה מְלַעִילָא, וְלֹא
אֲשַׁתְּמוּדַע לְגַבִּיָּה הֵהוּא חוּיָּא, וְקָטִיל לִיה
לְאַחֲרָא. זָפָאָה מֵאֵן דְּלֹא אֲשַׁתְּמוּדַע גַּבִּיָּה,
וְלֹא אֲתַרְשִׁים קַמִּיהָ.

מַה כְּתִיב בְּאַלִּימְלָךְ. וְשֵׁם הָאִישׁ אֲלִימְלָךְ, כִּיּוֹן
דְּאֲתַרְשִׁים לְגַבִּיָּה, אֶסְטִין בְּדִינָא עֲלוּהִי,
עַד דְּקָטִיל לִיה. דְּכְתִיב, וַיָּמָת אֲלִימְלָךְ. כִּיּוֹן
דְּשָׂרִי בִיה שְׂאֲרֵי בְּכַנּוּי וְכוּלָּא בְּעוֹנָשָׁא דְּדִינָא,
דְּלִית עֲנָשָׁא בְּעוֹנָשָׁא דְּדִינָא. דִּי לֹא יִימָא דְּיִינָא
דְּאִיהוּ אֲתַעְנַשׁ בְּלַחֲדוּדֵי, אֶלָּא אִיהוּ וּבְכַנּוּי וְכָל
בְּיִיתִיה יִתְפָּסוֹן בְּחוּבָא דְּדִינָא.

דְּיִינָא, אֵית לִיה לְמִירְדָּף וּלְמַדַּע בְּתַר עוֹבְדֵי
דְּכַנּוּי מָתָא, דְּאִיהוּ אִיתְפָּס בְּחוּבֵיהוּ.
דְּלֹא יִימָא דְּיִינָא, אָנָּא לְמִידֵּן דִּינָא בֵּין גְּבָרָא
לְחֻבְרִיָּה, וְלֹא יִתִּיר. אֶלָּא כָּל עוֹבְדֵי מָתָא
תְּלוּיִין עַל קוֹדְלִיָּה. וְאִי אָטִים עֵינּוּי מַעֲוֹבְדֵי
מָתָא, אִיהוּ אֲתַפִּיס בְּחוּבֵיהוּ.

אַלִּימְלָךְ יָכִיל הוּי לְמִיקָם וּלְאַגְנָא עַל דְּרִיָּה,
וְזָפָאָה הָוָה. בְּשַׁעֲתָא דְּאִיתְעַר
קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא עַל עֲלָמָא, אֲשַׁגַּח
בְּרִאשֵׁיהֶן דְּעָמָא, וּבַעֲא לְחַפִּיָּא עַל אֲלִימְלָךְ.
בְּקִדְמִיתָא מַה כְּתִיב. אִישׁ סֶתֶם, וְלֹא כְּתִיב
מֵאֵן הוּא. מִיד קָם מְקַטְרָגָא וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ
אֲלִימְלָךְ, דְּאֲתַרְשִׁים אִיהוּ וְאֲשַׁתְּמוּדַע הוּא וְכָל
בְּיִיתִיה.

מִכָּאֵן אוֹלִיפְנָא, דְּלִית דְּיִינָא בְּכָל דְּרָא וְדָרָא,

יִשׁוּפֶנִי, וְכְתוּב שֵׁם הוּא יִשׁוּפֶךְ
רֹאשׁ. וּמִשּׁוּם שְׁבִשְׁעָה יִשׁוּפֶנִי,
הִרְבָּה פָּצְעֵי חֲנָם. שְׁדַּרְכּוֹ לְהִזִּיק
חֲנָם, וְטָרַף טָרְפָּא לְחֲנָם.

וְאִם תֹּאמַר שְׁעוֹשָׂה בְּלִי רִשּׁוּת -
וְהִנֵּה כְּתוּב רוּחַ סַעְרָה עוֹשֶׂה
דְּכָרוֹ? וְכְתוּב (קהלת י) אִם יִשְׁף
הַנֶּחֱשׁ בְּלֹא לַחֲשׁ. נַחֲשׁ אֵינּוּ
נוֹשֵׁף עַד שְׁלוּחִשִׁים לוֹ מְלַמְעָלָה.
שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יֵשׁ שְׁלוּחִשִׁים
לוֹ מְלַמְעָלָה, וְלֹא נוֹדַע אֵלָיו אוֹתוֹ
הַנֶּחֱשׁ, וְהוֹרֵג אֶת מִישָׁהּ אַחֵר.
אֲשָׁרִי מִי שְׁלֹא נוֹדַע אֵלָיו וְלֹא
נִרְשָׁם לְפָנָיו.

מַה כְּתוּב בְּאַלִּימְלָךְ? (רות א) וְשֵׁם
הָאִישׁ אֲלִימְלָךְ. כִּיּוֹן שְׁנִירְשָׁם
אֲצִלוֹ, הֶסְטִין בְּדִין עָלָיו, עַד
שֶׁהִרְג אוֹתוֹ, שְׁכְּתוּב וַיָּמָת
אֲלִימְלָךְ. כִּיּוֹן שֶׁהִתְחִיל בּוֹ,
הִתְחִיל בְּכַנּוּי, וְהַכֵּל בְּעֵנָשׁ שֶׁל
הַדִּין, שְׁאִין עֲנַשׁ כְּעֵנַשׁ שֶׁל הַדִּין.
שְׁלֹא יֹאמַר הַדִּין שֶׁהוּא נִעְנָשׁ
לְבַדּוֹ, אֶלָּא הוּא וּבְכַנּוּי וְכָל בֵּיתוֹ
יִתְפָּסוּ בְּחֻטְא הַדִּין.

הַדִּין יֵשׁ לוֹ לְרִדָּף וּלְדַעַת אַחֲרֵי
מַעֲשֵׂי בְנֵי הָעִיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
נִתְפָּס בְּחֻטְאֵיהֶם. שְׁלֹא יֹאמַר
הַדִּין, אֲנִי כְּדִי לְדוֹן דִּין בֵּין אִישׁ
לְחֻבְרוֹ, וְלֹא יוֹתֵר. אֶלָּא כָּל מַעֲשֵׂי
בְנֵי הָעִיר תְּלוּיִים עַל צְנוּאוֹ. וְאִם
אוֹטֵם עֵינָיו מִמַּעֲשֵׂי הָעִיר, הוּא
נִתְפָּס בְּחֻטְאֵיהֶם.

אַלִּימְלָךְ יָכִיל הָיָה לַעֲמֹד וּלְהִגֵּן
עַל דּוֹרוֹ, וְצַדִּיק הָיָה. בְּשַׁעֲתָא
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְעוֹרֵר בְּדִין
עַל הָעוֹלָם, הוּא מַשְׁגִּיחַ בְּרִאשֵׁי
הָעָם, וְרֹצֵה לְכַסּוֹת עַל אֲלִימְלָךְ.
בְּרִאשׁוֹנָה מַה כְּתוּב? אִישׁ סֶתֶם,
וְלֹא כְּתוּב מִי הוּא. מִיד קָם
הַמְּקַטְרָג וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ
אֲלִימְלָךְ, שֶׁהוּא נִרְשָׁם וְנוֹדַע הוּא
וְכָל בֵּיתוֹ.

מִכָּאֵן לְמַדְנוּ, שְׁאִין דִּין בְּכָל דּוֹר
וְדוֹר שְׁלֹא נִרְשָׁם וְנוֹדַע אֲצִלוֹ